پاكىتنى ئويدۇرۇپ چىقىشقا بولمايدۇ ھەقىقىي ئەھۋال يالغان سۆزنى بىتچىت قىلىدۇ

□ قەشقەر ۋىلايىتى يەكەن ناھىيەسى يەكەن بازىرى يېپەك مەھەللىسى ئالتۇن مەسچىتىنىڭ خاتىپى ئابدۇۋەلى ئابلىمىت

ئىلگىرىكى بىر مەزگىلدە، دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسى شىنجاڭدا ھە دەپ تارقالدى، دىنىي ئەسەبىي كۈچلەر دىنغا ئېتىقاد قىلىدىغان ئاممىنىڭ زامانغا لايىق تۇرمۇشقا ئارىلىشىپ، زوراۋانلىق، تېررورلۇق ۋەقەلىرىنى سادىر قىلىپ، شىنجاڭنى قالايمىقانچىلىققا پاتۇرۇپ قويۇشقا تەلۋىلەرچە ئۇرۇندى. ھۆكۈمەت قانۇن بويىچە تەلىم - تەربىيە خىزمىتىنى قانات يايدۇرغاندىن بۇيان، شىنجاڭدا ئۈدا ئۈچ يىل زوراۋانلىق، تېررورلۇق دېلوسى(ۋەقەسى) يۈزبەرمىدى، خەلقنىڭ ئېرىشىش تۇيغۇسى، بەخت تۇيغۇسى، بىخەتەرلىك تۇيغۇسى ئىنتايىن زور دەرىجىدە ئۆستى، تەلىم - تەربىيە خىزمىتى شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ پۈتۈن كۈچى بىلەن قوللىشى ۋە قەتئىي ھىمايىسىگە ئېرىشتى.

لېكىن، ئامېرىكا قاتارلىق غەرب دۆلەتلىرىدىكى بىر قىسىم يامان غەرەزلىك كىشىلەر رەزىل مەقسەتتە، ھەر خىل شەكىللەر ئارقىلىق شىنجاڭنىڭ تەلىم - تەربىيە مەركىزىگە ھۇجۇم قىلىپ، كۆپتۈرۈپ، شىنجاڭنىڭ تېررورلۇققا قارشى تۇرۇش، ئەسەبىيلىكنى تۈگىتىش ئۈچۈن كۆرسەتكەن غايەت زور تىرىشچانلىقىنى ئىنكار قىلىشقا غەرەزلىك ھالدا ئۇرۇندى، بۇنىڭغا شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلق ھەرگىز قوشۇلمايدۇ. تېررورىزم پۈتۈن ئىنسانىيەتنىڭ ئورتاق دۈشمىنى، دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسى باشقىلارغىمۇ، ئۆزىگىمۇ خەۋپ يەتكۈزىدۇ. مېنىڭ ئەتراپىمدا بىر قىسىم ئامما ئەسەبىي ئىدىيەنىڭ يۇقۇملىنىشىغا ئۇچرىغان، ئىلگىرى بەزىلەر ئاتا - ئانىسى ئەتكەن تاماقنى «مۇسۇلمانچە» ئەمەس دېگەننى باھانە قىلىپ، ئۆيىدە تاماق يېمەي، ئاتا - ئانىسى بىلەن مۇناسىۋىتىنى ئۈزگەنىدى؛ بەزى قۇرامىغا يەتمىگەنلەر ئوقۇشتىن قېلىشقا مەجبۇرلىنىپ، شادلىققا تولغان بالىلىق دەۋرىدىن مەھرۇم بولغانىدى؛ بەزىلەر «غازات يولىدا شېھىت بولغانلار جەننەتكە كىرىدۇ» قاتارلىق دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنىڭ زەھەرلىشىگە ئۇچراپ، ئەقلىدىن ئېزىپ، تېررورلۇق پائالىيەتلىرىگە قاتناشقانىدى، قاتارلىقلار. بۇ ئەسەبىي ئىدىيە ۋە قىلمىشلار دىنغا ئېتىقاد قىلىدىغان ئاممىغا ئېغىر مەنىۋى بويۇنتۇرۇق سالدى، نورمال ئىشلەپچىقىرىش، تۇرمۇش تەرتىپىگە ئېغىر دەرىجىدە بۇزغۇنچىلىق قىلدى، شىنجاڭنىڭ ئىقتىساد، جەمئىيەت تەرەققىياتى چەكلىمىگە ئۇچرىدى.

مەن نۇرغۇن تەلىم - تەربىيە مەركىزىنىڭ نەق مەيدانىغا بارغان، كۆرگەن - ئاڭلىغانلىرىم ئايرىم غەرب تاراتقۇلىرى خەۋەر قىلغانغا پۈتۈنلەي ئوخشىمايدۇ، مەيلى كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيەسىنى قوبۇل قىلىۋاتقان تەربىيەلەنگۈچىلەر بولسۇن ياكى ئۇلارنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر بولسۇن، تەربىيەگە قاتنىشىشنى ئىنتايىن قوللىغان، پارتىيە ۋە ھۆكۈمەتنىڭ غەمخورلۇقىدىن مىننەتدار بولغان. ئەمما ئايرىم غەرب تاراتقۇلىرىنىڭ تەلىم - تەربىيە مەركىزى توغرىسىدىكى خەۋەرلىرىدە پاكىت بۇرمىلانغان، خالىغانچە تۆھمەت قىلىنغان، پۈتۈنلەي ئويدۇرۇپ چىقىرىلغان، بوھتان چاپلانغان بولۇپ، پۈتۈنلەي يامان غەرەز بىلەن تولغان. تەلىم - تەربىيەگە قاتناشقان تەربىيەلەنگۈچىلەرنىڭ كۆپىنچىسى قانۇنغا يېنىكرەك خىلاپلىق قىلغان ياكى جىنايەت ئۆتكۈزگەن كىشىلەر، لېكىن ھۆكۈمەت ئۇلارنى تاشلىۋەتمىدى، بەلكى قۇتقۇزۇۋالدى ۋە غەمخورلۇق قىلدى، ئۇلارنى كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيە مەركىزىدە تەربىيەلىنىشكە، دۆلەت ئورتاق تىل - يېزىقىنى ئۆگىنىشكە، قانۇن، قانۇن - نىزاملارنى ئۆگىنىشكە، كەسپىي ماھارەت ئۆگىنىشكە تەشكىللەپ، ئۇلارنى تېخىمۇ ياخشى تۇرمۇش كەچۈرىدىغان قىلدى. ئۆگىنىش، تەربىيەلىنىش ئارقىلىق، تەربىيەلەنگۈچىلەر ھەم دۆلەت ئورتاق تىل - يېزىقنى ئىشلىتىشنى ئۆگىنىۋالدى، قانۇن، قانۇن - نىزاملارنى ئوبدان بىلىۋالدى، بىر - ئىككى ئەمەلىي قوللىنىشچان ماھارەتنى ئىگىلىدى ھەم «زەھەرنى ھەيدەپ كېسەل داۋالاش» ئۈنۈمىگە يەتتى، نۇرغۇن كىشى تەربىيەنى تاماملىغاندىن كېيىن ئىشقا ئورۇنلىشىپ كىرىمنى كۆپەيتىشنى ئىشقا ئاشۇردى.

بىر چوڭ ئانا ئۆز ئاغزى بىلەن ماڭا مۇنۇلارنى سۆزلەپ بەردى: «ئوغلۇم كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيەنى تاماملىغاندىن كېيىن، پۈتۈنلەي ئۆزگەردى، ئىلگىرى مەن ئەتكەن تاماقنى يېمەيتتى، ئۆيگىمۇ قايتمايتتى، يامان كىشىلەرگە ئەگىشىپ نەمۇنەلەردە قاتراپ يۈرەتتى، يەنە چەت ئەلگە چىقىپ «غازات»قا قاتنىشىمەن دەيتتى، ۋايادارلىقىدىن سۆز ئېچىش تېخىمۇ مۇمكىن ئەمەس ئىدى. تەربىيەنى تاماملاپ قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، ھازىر خىزمەت تاپتى، مۇقىم كىرىمى بار بولدى، دائىم ماڭا يەيدىغان نەرسىلەرنى، كىيىم - كېچەكلەرنى ئېلىپ بېرىدۇ، ئۆي ئىشلىرىغا ياردەملىشىپ ئۇنى - بۇنى قىلىشىپ بېرىدۇ. مەن بالامنىڭ ئىلگىرى دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنىڭ زەھىرىگە ئۇچرىغانلىقىنى، ئەگەر ھۆكۈمەت ۋاقتىدا تەربىيەلەپ ئۆزگەرتىپ قۇتقۇزۇۋالمىغان بولسا، تېخىمۇ چوڭ خاتالىق ئۆتكۈزگەن ۋاقىتتا، ئائىلىمىزگە قايتۇرۇۋالغىلى بولمايدىغان زىيان كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغانلىقىنى چوڭقۇر ھېس قىلىپ يەتتىم. بالامنى ئويلىساملا قاتتىق قورقۇپ كېتىمەن، ھۆكۈمەت ئۇنى ۋاقتىدا قۇتقۇزۇۋالدى، مەن ھەم بالام پارتىيە ۋە ھۆكۈمەتكە چىن قەلبىمىزدىن رەھمەت ئېيتىمىز. تەلىم - تەربىيە مەركىزى ياخشى».

مەن كۆز بويامچىلىق قىلغان، پاكىتنى بۇرمىلىغان، بىزنىڭ شىنجاڭدىكى كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيە مەركىزىگە تۆھمەت قىلغان، قارا چاپلىغان ئامېرىكا قاتارلىق غەرب دۆلەتلىرىدىكى ئاشۇ يامان غەرەزدىكى كىشىلەرگە كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيە مەركىزى ئېچىلغاندىن باشلاپ، بىزنىڭ جەمئىيەت مۇھىتىمىزدا كۆرۈنەرلىك ئۆزگىرىش بولغانلىقىنى، توغرا كەيپىياتنىڭ كۆتۈرۈلۈپ، ناچار كەيپىياتنىڭ ئاجىزلىغانلىقىنى، ھەر مىللەت ئاممىنىڭ دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىگە ئاڭلىق قارشى تۇرغانلىقىنى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنىڭ تېخىمۇ چىڭىغانلىقىنى، كۈنلىرىنىڭ تېخىمۇ ياخشى ئۆتۈۋاتقانلىقىنى، پۇقرالارنىڭ كەلگۈسىدىكى گۈزەل تۇرمۇشقا قارىتا ئۈمىدكە تولغانلىقىنى ئۈنلۈك ئاۋازدا ئېيتماقچىمەن. ئۇيغۇرلاردا: «نىيىتىڭ دۇرۇس بولمىسا، كۆڭلۈڭ خاتىرجەم بولماس» دېگەن ماقال - تەمسىل بار. سىلەردىن: سىلەر شىنجاڭغا كېلىپ باققانمۇ - يوق، شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت ئاممىنىڭ تېررورىزم كۈچلىرىنىڭ زىيانكەشلىكىگە، دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنىڭ زەھەرلىشىگە ئۇچرىغان مەنزىرىنى ئۆز كۆزۈڭلار بىلەن كۆرگەنمۇ - يوق، كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيەسى ئېلىپ كەلگەن غايەت زور ئۆزگىرىشلەرنى كۆردۈڭلارمۇ - يوق، دەپ سوراپ باققۇم بار. سىلەرنىڭ شىنجاڭغا كېلىشىڭلارنى، كۆرۈپ بېقىشىڭلارنى، ئاساسى بار پاكىتلار ئارقىلىق بىر قىسىم مەسئۇلىيەتچان گەپ - سۆزلەرنى ئېلان قىلىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن، سىلەرنىڭ ئاساسسىز تۆھمەت قىلىش ۋە خالىغانچە قارا چاپلاشنى توختىتىشىڭلارنى قاتتىق ئاگاھلاندۇرىمەن.

كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيەسى ئاۋامنى قۇتقۇزىدىغان ئەڭ زور ياخشى تەدبىر

□ قاراقاش ناھىيەسىنىڭ چىنباغ كوچا باشقارمىسى كوناشەھەر مەسچىتىنىڭ ئىمامى مەمەت مەمتىمىن

مەن قاراقاش ناھىيەسىدە تۇغۇلغان، قاراقاش ناھىيەسىدە چوڭ بولغان، قاراقاش ناھىيەسىنىڭ تەرەققىيات ئۆزگىرىشلىرىگە گۇۋاھ بولدۇم. كىچىك چاغلىرىمدا، يۇرتۇمنىڭ مىللىي ئۆرپ - ئادەتلىرى ئاددىي، ئۇرۇق - تۇغقان، دوست - بۇرادەرلەر دوستانە - مېھرىبان، قولۇم - قوشنىلار ئىناق ئىدى. ئۇ چاغلاردا، مەن ۋە دوستلىرىم ئەڭ خۇشال بولىدىغان ئىش كەنتىمىزدە كىم ئۆيلىنىپ خوتۇن ئالسا، پولۇ، كاۋاپ، سېرىقئاش قاتارلىق مەززىلىك تائاملارنى يېيەلەيلا قالماي، يەنە كۆپچىلىك بىلەن بىرلىكتە ناخشا ئېيتىپ، ئۇسسۇل ئويناپ، ئاجايىپ قىزىتىۋېتەتتۇق. لېكىن، مەن ئوتتۇرا مەكتەپكە چىققان ۋاقىتتا، بۇنداق مەنزىرىنى ئاستا - ئاستا كۆرگىلى بولمايدىغان بولدى، تويلاردا لەرزان ئۇسسۇللار ئوينالمايدىغان، يېقىملىق ناخشىلار ئېيتىلمايدىغان بولدى، دەپنە مۇراسىمدا قېرىنداشلىرىنىڭ ئۆلۈمگە ئازابلىنىپ يىغلاشنىمۇ ئاڭلىغىلى بولمايدىغان بولدى. بارا - بارا ئەتراپىمىزدىكى چىرايلىق ئاچا - سىڭىللارنىڭ ھەممىسى ئۇزۇن قارا نىقابلىق كىيىم كىيىپ، قارا رەڭلىك ياغلىق بىلەن يۈزىنى ئورىۋالىدىغان بولدى، بىز ھېچقايسىمىز ئۇلارغا يېقىنلىشىشقا جۈرئەت قىلالمايتتۇق. مەن ئاپامدىن: بۇ نېمە ئىش، نېمىشقا كۆپچىلىكنىڭ ھەممىسى بۇنداق ئۆزگىرىپ قالدى، دەپ سورىدىم. ئاپام ماڭا مۇنۇلارنى ئېيتتى: بۇنىڭ ھەممىسى دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنىڭ زىيانكەشلىكىدىن بولىدۇ، «ئۈچ خىل كۈچ» يۇرتداشلارنىڭ ساددا دىنىي ھېسسىياتىدىن پايدىلىنىپ، دىننى دەستەك قىلىپ، دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنى ھە دەپ تارقىتىپ، بىزنىڭ بەختلىك، خاتىرجەم تۇرمۇشىمىزغا بۇزغۇنچىلىق قىلدى.

مۇشۇنداق مۇھىت ئالدىدا، مەن ئۆز - ئۆزۈمگە چوقۇم تىرىشىپ ئۆگىنىپ، داشۆگە ئۆتۈپ، بىلىم ئىگىلەپ، ئاشۇ بىمەنە سەپسەتىلەرنى ئېچىپ تاشلاپ، يۇرتداشلارغا «ئۈچ خىل كۈچ»نىڭ رەزىل ئەپت - بەشىرىسىنى ئېنىق تونۇتقۇزۇپ، ئۇلارغا سېلىنغان ئېغىر روھىي بويۇنتۇرۇقنى چېقىپ تاشلايمەن، دېدىم. كېيىن، مەن شىنجاڭ ئىسلام دىنى شۆيۈەنىگە ئىمتىھان بېرىپ ئۆتۈپ، ئۇ يەردە بەش يىل ھەقسىز تەربىيەلەندىم. مەكتەپتىكى چېغىمدا دۆلەتنىڭ قانۇن، قانۇن - نىزاملىرىنى، ئېقىم مەسىلىلىرىنى، سىياسىينى ۋە دىنىي بىلىملەرنى ئەستايىدىل ئۆگەنگەندىن كېيىن، مەن جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ پۇقراسى بولۇش سۈپىتىم بىلەن، جەزمەن قانۇن - ئىنتىزامغا بويسۇنۇش كېرەكلىكىنى، ھەرقانداق دىن ۋە شەخسنىڭ قانۇننىڭ قىزىل سىزىقى، تۆۋەن چېكىدىن ھالقىپ كەتسە بولمايدىغانلىقىنى سەگەكلىك بىلەن تونۇپ يەتتىم. مەن دۆلىتىمىزدە دىنىي ئېتىقادنىڭ ئەركىن ئىكەنلىكىنى، دىنغا ئېتىقاد قىلىش - قىلماسلىقتا ئاممىنىڭ ئۆزىنىڭ دېگىنى ھېساب ئىكەنلىكىنى، ھەرگىزمۇ قانداقتۇر بىر دىنغا مەجبۇرىي ئېتىقاد قىلىندۇرۇلمايدىغانلىقىنى تونۇپ يەتتىم. مەن ئىسلام دىنىنىڭ تەشەببۇس قىلىدىغىنىنىڭ تىنچلىق، كەڭ قورساقلىق ئىكەنلىكىنى، ھەرگىزمۇ دىنىي ئەسەبىي كۈچلەر ئېيتقاندەك «غازات يولىدا شېھىت بولغانلار جەننەتكە كىرىدۇ» دېگەندەك بولمايدىغانلىقىنى تونۇپ يەتتىم.

داشۆنى پۈتتۈرگەندىن كېيىن، مەن يۇرتۇم قاراقاش ناھىيەسىگە قايتىپ دىنىي خادىم بولدۇم، دەل شۇ ۋاقىتتا شىنجاڭ قانۇن بويىچە كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيە مەركىزى تەسىس قىلىپ، قانۇن بويىچە كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيەنى قانات يايدۇردى. مەن بۇ تەدبىرنى چىن كۆڭلۈمدىن ھىمايە قىلىمەن، تەلىم - تەربىيە مەركىزى جىنايەت ئۆتكۈزۈش يولىغا مېڭىش ئالدىدا تۇرغان كىشىلەرنى قۇتقۇزۇۋېلىپلا قالماي، يەنە تېخى ئۇلارنىڭ ئائىلىسىنى قۇتقۇزدى. بۇ تەدبىر ئارقىلىق دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسى بىلەن يۇقۇملانغان كىشىلەر توپى دۆلەت ئورتاق تىل - يېزىقىنى ئۆگىنىپ، قانۇن، قانۇن - نىزاملارنى بىلىپ، ماھارەت ئىگىلەپ ھەم كارخانا، زاۋۇتلاردا ئىشقا ئورۇنلىشىپلا قالماي، تېخىمۇ مۇھىمى دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنىڭ كونتروللۇقى ۋە ئاسارىتىدىن قۇتۇلدى، زامانغا لايىق تۇرمۇشقا قايتىپ كەلدى. ھازىر جەمئىيەت مۇقىم، تۇرمۇش باياشاتلاشتى، ياشلار يەنە ئۆيىدىن چىقىپ ئىشقا ئورۇنلىشىپ، ئىگىلىك تىكلىدى، بىزنىڭ خوتەن، قاراقاشقا كېلىپ ساياھەت قىلىدىغان كىشىلەرمۇ بارا - بارا كۆپەيدى. مېنىڭ بالىلىق ۋاقتىمدىكى ئەسلىمەم يەنە قايتىپ كەلدى، ئىلگىرىكى ناخشا - ئۇسسۇلغا ماھىر، قىزغىن، مېھماندوست ئۇيغۇر مىللىتى يەنە قايتىپ كەلدى.

ھالبۇكى، ئامېرىكا، غەربتىكى يامان غەرەزلىك بىر قىسىم كىشىلەر كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيەسىدە قولغا كەلتۈرۈلگەن نەتىجە - ئۈنۈمنى كۆرسىمۇ كۆرمەسكە سېلىپ، بىزنىڭ مەكتەپىمىزنى «جازا لاگېرى» دەپ قالايمىقان بىلجىرلاپ، ئاق - قارىنى ئاستىن - ئۈستۈن قىلىپ، يامان غەرەزدە بۆرمىلىدى، قارا چاپلىدى. ئىلگىرى ئۇ يەردە تەربىيەلەنگەن كىشىلەردىن مۇشۇنداق ئەھۋال بارمۇ؟ دەپ سوراپ بېقىڭ. مەن ئاشۇ يامان غەرەزلىك كىشىلەرگە شۇنى دېمەكچىمەنكى، سىلەر ھەققەتەن ئاغزىڭلارغا كەلگەننى جۆيلۈۋاتىسىلەر، دۇنيادا قايسىبىر دۆلەت دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسى بىلەن يۇقۇملانغانلارغا، قانۇنغا خىلاپ يېنىكرەك جىنايىتى بار كىشىلەرگە مۇشۇنداق كەڭ قورساقلىق قىلغان ۋە ياردەم بەرگەن؟ قايسىبىر دۆلەت يەنە ئۇلارنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىپ نامراتلىقتىن قۇتۇلۇشىغا ياردەم بەرگەن؟ يوق، پەقەت بىزنىڭ جۇڭگو ھۆكۈمىتىلا مۇشۇنداق قىلالىدى.

ھازىر، بىزنىڭ بۇ يەردىكى ئىلگىرىكى كېسەك ئۆيلەر ئەمىن ئۆيلەرگە ئۆزگەردى، پاتقاق يوللار ئاسفالت يوللارغا ئۆزگەردى، ئېشەك ھارۋىسىغا ئولتۇرۇش توكسكلىتقا، پىكاپقا ئولتۇرۇشقا ئۆزگەردى، كۆل سۈيىنى سۈزۈلدۈرۈپ ئىچىش تۇرۇبا سۈيىنى ئىچىشكە ئۆزگەردى. ھۆكۈمەت يەنە مەسچىتكە تەرەت ئېلىش ئۆيى، سۇ چۈشۈرۈلىدىغان ھاجەتخانا سېلىپ بەردى، ھاۋا تەڭشىگۈچ، ئىچىدىغان سۇ ئۈسكۈنىسى، ئاياغ قاپلىما ماشىنىسى قاتارلىق خەلققە قولاي ئۈسكۈنىلەرنى سەپلەپ بەردى. كەنتتە يەسلى قۇرۇلدى، 15 يىللىق ھەقسىز مائارىپ يولغا قويۇلدى، ھەربىر ئاممىنىڭ داۋالىنىش سۇغۇرتىسى بار بولدى، ھەر يىلى يەنە ئومۇمىي خەلق سالامەتلىك تەكشۈرتۈشتىن بەھرىمەن بولالايدۇ، پارتىيەنىڭ سىياسىتى ياخشى. جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسى بىزنى بارغانسېرى ياخشى كۈنگە ئېرىشتۈردى، بىز بارغانسېرى ئېرىشىش تۇيغۇسى، بەخت تۇيغۇسى، بىخەتەرلىك تۇيغۇسىغا ئىگە بولۇۋاتىمىز. كىمكى بىزنىڭ ئىتتىپاق، ئىناق، بەختلىك تۇرمۇشىمىزغا بۇزغۇنچىلىق قىلىشقا غەرەزلىك ئۇرۇنىدىكەن، بىزنىڭ ئۇلۇغ ۋەتىنىمىزنى پارچىلاشقا غەرەزلىك ئۇرۇنىدىكەن، بىز ھەر مىللەت ئامما قەتئىي قارشى تۇرىمىز، ھەرگىز قوشۇلمايمىز!

تەلىم - تەربىيە مەركىزى ئېزىپ قالغان مېنى قايتا يېڭى ھاياتلىققا ئېرىشتۈردى

□ قاغىلىق ناھىيەسىدىكى تەربىيەنى تاماملىغان تەربىيەلەنگۈچى سۇبنۇر مەمتىمىن

مېنىڭ ئىسمىم سۇبنۇر مەمتىمىن، بۇ يىل 23 ياش، ئىلگىرى قاغىلىق ناھىيەلىك كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيە مەركىزىدە تەربىيەلەنگۈچى ئىدىم، ھازىر قاغىلىق ناھىيەسىدىكى بىر كارخانىنىڭ ئىشچىسى. مېنىڭ ھېكايەمنى يەنىلا كىچىك ۋاقتىمدىن باشلاپ سۆزلەشكە توغرا كېلىدۇ.

ئۇ چاغلار مەن تېخى تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇۋاتاتتىم، مېنىڭ قوشنام ئايىنۇر ماڭا ئوغرىلىقچە ئىككى پارچە كىتاب بەردى ھەم ماڭا ئاستاغىنا: «سۇبنۇر، بۇ بىرقانچە كىتابنى ئاۋۋال كۆرۈپ بېقىڭ، چوقۇم ھاسىلاتقا ئېرىشەلەيسىز» دېدى. قىزىقىش ئىچىدە، مەن بۇ كىتابلارنى ئالدىم، كۆرۈۋېتىپ، بۇ كىتابلارنىڭ ئىلگىرى مەن كۆرگەن دەرستىن سىرتقى كىتابلارغا تامامەن ئوخشىمايدىغانلىقىنى بايقاپ، ئەڭ دەسلەپتىكى قىزىقىشتىن تەدرىجىي مەپتۇن بولدۇم. ئىككى - ئۈچ كۈندە بىر، ئايىنۇر ماڭا كىتاب بېرەتتى، يەنە دائىم مېنى ئۆيىگە كېلىپ مۇڭدىششقا تەكلىپ قىلاتتى، ماڭا ئاتالمىش «دىنىي بىلىملەر»نى ئۆگىتەتتى.

ئايىنۇر دائىم ماڭا: «جەننەت» ناھايىتى گۈزەل، خەجلەپ تۈگەتكىلى بولمايدىغان پۇل بار، يەپ تۈگەتكىلى بولمايدىغان مەززىلىك تائام بار، كىيىپ تۈگەتكىلى بولمايدىغان چىرايلىق كىيىملەر بار، مەخسۇس بىزنى كۈتىدىغان چاكارلار بار... سىز نېمىنى ئويلىسىڭىز، شۇ نەرسە بار، دېدى. مەن ئۇنىڭ دېگەن گېپىگە چوڭقۇر ئىشىنىپ، گۇمانلانمىدىم، ھەم ئۆزۈمنىڭمۇ جەننەتكە كىرەلىشىمنى ئۈمىد قىلدىم.

ئوتتۇرا تېخنىكومغا ئىمتىھان بېرىپ ئۆتكەندىن كېيىن، گەرچە ئۆيدىن ۋاقىتلىق ئايرىلغان بولسامۇ، ئەمما مېنىڭ دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىگە ئېرىشىش تەلپىم يەنىلا تەلۋىلەرچە ھەم قەتئىي بولدى، مەن دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنى يوشۇرۇنچە تەرغىب قىلىدىغان بىر قىسىم كىتابلارنى ئوغرىلىقچە كۆرۈش بىلەن قانائەت قىلماي، بەلكى دىققەت نەزەرىمنى تورغا يۆتكىدىم، قانچىلىغان كېچىلەردە، مەن ساقلىۋالغان دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنى تەرغىب قىلىدىغان چېگرا سىرتىدىكى تور بېكەتلىرىنى تەكرار - تەكرار چەكتىم، زوراۋان مەنزىرە، قانلىق كۆرۈنۈش، مېنى ناھايىتى روھلاندۇردى.

دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنى تېخىمۇ كەڭرى تارقىتىش ئۈچۈن، مەن كۆپلىگەن قانۇنسىز تور سۇپىسىدا ھېسابات نومۇرىنى تىزىملىتىپ، توردىن تەرەپ - تەرەپتىن مىلتىق ياساش، بومبا ياساشنى، زەربە بېرىشتىن قانداق قېچىش قاتارلىق ئۇچۇرلارنى يىغدىم ھەم يامان غەرەزدە تارقاتتىم، تور مېنىڭ «قانۇننىڭ سىرتىدىكى جاي»ىمغا ئايلاندى. «كاپىر»لارنى يوقىتىش دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسى مېنىڭ پۈتۈن كاللامنى ئىگىلەپ، قېنىم ۋە يىلىكىمگە سىڭىپ كىردى.

دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىدە كاللام يۇيۇلغاندىن كېيىنكى مەن، تېخىمۇ رادىكاللىشىپ كەتتىم. تۇرمۇشتا، ھەتتا، كىيىم - كېچەك، گىرىم بۇيۇملىرىغا ئوخشاش مۇشۇنداق يېمەكلىكتىن باشقا نەرسىلەرنى سېتىۋالغاندىمۇ، ئەگەر ئۆز مىللىتىمنىڭ كارخانىلىرى ياكى ئىسلام دۆلەتلىرىدە ئىشلەپچىقىرىلمىغان بولسا، مەن قەتئىي سېتىۋالمىدىم. شۇنداق بولۇپلا قالماي، مەن يەنە تونۇيدىغان كىشىلەرگە خەنزۇلار ئىشلەپچىقارغان تاۋارلارنى ماڭا ئوخشاش چەكلەشنى جېنىمنىڭ بارىچە ئېيتتىم. گېپىمنى ئاڭلىمىسا، ئاياپ ئولتۇرماي ئۇلار بىلەن ئالاقەمنى ئۈزدۈم. بىر قېتىم مېنىڭ بالىلىق چېغىمدىكى دوستۇم تۇغۇلغان كۈنىنى ئۆتكۈزمەكچى بولۇپ، مېنى يېڭىدىن ئېچىلغان «خوبا» رېستوراندا يىغىلىپ تاماق يېيىشكە تەكلىپ قىلدى. مەن ئىشىكنى ئېچىپ كىرگەندە، ئۆيدىكىلەرنىڭ بەزىلىرىنىڭ تاماكا چېكىۋاتقانلىقى، بەزىلىرىنىڭ ھاراق ئىچىۋاتقانلىقىنى كۆردۈم، بۇلارنىڭ ھەممىسى، مېنىڭ غەزىپىمنى قوزغىدى، نەق مەيداندا ھاراق بوتۇلكىلىرىنى چېقىۋەتتىم، ئۇلارنى قاتتىق ئەيىبلىگەندىن كېيىن، ئاچچىقىمدا ئىشىكنى يېپىپ چىقىپ كەتتىم، بىر مەيدان ياخشى يىغىلىش مېنىڭ قالايمىقانلاشتۇرۇشۇم سەۋەبلىك كۆڭۈلسىز ئاخىرلاشتى.

ئۇ چاغدا، بىرەر جايدا زوراۋانلىق، تېررورلۇق دېلوسى يۈزبەرگەنلىكىنى ئاڭلىسىلا، مەن ئالاھىدە سۈرۈشتۈرۈپ، ئاشۇ زوراۋانلارنى «مىللىي قەھرىمان» دەپ قارايتتىم. كۈنمىڭدا «1 - مارت» زوراۋانلىق، تېررورلۇق دېلوسى يۈزبەرگەندىن كېيىن، خەۋەردىن دېلو سادىر قىلغانلارنىڭ ئىچىدە مەندىنمۇ كىچىك بىر ئۇيغۇر قىزنىڭ بارلىقىنى ئۇقۇپ، ئۇ قىزنى «ئۈلگەم» دەپ قاراپ، كۈنلەرنىڭ بىرىدە «كاپىر»لارغا جەڭ ئېلان قىلىشنى خىيال قىلىپ يۈردۈم.

ئۆيدىكىلەرنىڭ نەسىھەت قىلىشى بىلەن مەن ناھىيەلىك تەلىم - تەربىيە مەركىزىگە بېرىپ ئۆگىنىشكە قاتناشتىم.

ئۆگىنىشنىڭ دەسلەپكى مەزگىلىدە، مەن يەنىلا دىنىي قائىدىلەرلا ئۇيغۇرلار ئەمەل قىلىشقا تېگىشلىك بىردىنبىر مىزان دەپ قاراپ، تەربىيەلەش - باشقۇرۇشقا ماسلاشمىدىم. سىنىپ مەسئۇلى ئوقۇتقۇچىمۇ، يېتەكچىمۇ ماڭا قايتا - قايتا داۋلى چۈشەندۈردى، قانۇن چۈشەندۈردى، سىياسەت چۈشەندۈردى؛ چۈشكۈنلەشكەندە سەۋرچانلىق بىلەن ماڭا نەسىھەت قىلدى، تەسەللى بەردى. بۇ مەزگىلدە، مەن تېررورلۇققا قارشى تۇرۇش كۆرگەزمىسىنى ئېكسكۇرسىيە قىلدىم، شۇنداقلا نۇرغۇن كىشىنىڭ قانۇننى چۈشەنمەسلىك، قانۇننى بىلمەسلىك، قانۇنغا رىئايە قىلماسلىق سەۋەبىدىن جىنايەت ئۆتكۈزگەن دېلو مىساللىرىنى كۆرۈپ، چوڭقۇر ئويغا پاتتىم.

2018 - يىلى 8 - ئاينىڭ 26 - كۈنى مېنىڭ 22 ياشقا كىرگەن تۇغۇلغان كۈنۈم ئىدى، دەرستىن چۈشكەندىن كېيىن مەن ياتاقتا يېتىپ كىتاب كۆرۈۋاتاتتىم. تۇيۇقسىز ياتاقنىڭ ئىشىكى ئېچىلدى، سىنىپ مەسئۇلى ئوقۇتقۇچى بىر چوڭ تورتنى كۆتۈرۈپ كىرىپ كۈلۈمسىرەپ تۇرۇپ ماڭا: «سۇبنۇر، تۇغۇلغان كۈنىڭىزگە مۇبارەك بولسۇن!» دېدى، مەن دەماللىققا ھاڭۋېقىپ تۇرۇپلا قالدىم، ئوقۇتقۇچىمنىڭ مۇلايىم چېھرىدىن ئىللىق ئېقىم يۈرىكىمگە تارىدى، مەن چوڭقۇر تەسىرلەندىم. تەلىم - تەربىيە مەركىزىدە مەن ئىنچىكە تەسىرلەندىم، بۇ يەردە قۇرۇق ۋەز - نەسىھەتلەر يوق، سەۋرچانلىق بىلەن نەسىھەت قىلىدىغان تەربىيە بار؛ بۇ يەردە دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىدىن بۇلغىنىش يوق، قەلبنى پاكلايدىغان بۇلاق بار؛ بۇ يەردە بېسىم ۋە قاراڭغۇلۇق يوق، ئەركىنلىك ۋە يورۇقلۇق بار.

مەن ئۆتكۈزگەن خاتالىقىمغا چەكسىز پۇشايمان قىلىمەن، چىن كۆڭلىدىن خەلقنى كۆزلەيدىغان، بىزگە ياخشى ئۆگىنىش شارائىتى يارىتىپ بەرگەن پارتىيە ۋە ھۆكۈمەتكە، ئەستايىدىل مەسئۇل بولۇپ، كۆڭۈل قويۇپ تىرىشىپ بىزنى تەربىيەلىگەن ئوقۇتقۇچىلىرىمغا، مەن پەقەت ئەمەلىي ھەرىكىتىم بىلەن ئوقۇتقۇچىلىرىمغا جاۋاب قايتۇرىمەن، مېنى قۇتقۇزۇۋالغان پارتىيە ۋە ھۆكۈمەتكە جاۋاب قايتۇرىمەن.

بىلىپ - بىلمەيلا، باشقا ساۋاقداشلارمۇ چۆرىدەپ كېلىپ، بىللە تۇغۇلغان كۈن ناخشىسى ئېيتتى، مەن ئۆزۈمنى دۇنيادىكى ئەڭ بەختلىك كىشىدەك ھېس قىلدىم، بۇ ئۆمرۈمدىكى ئۇنتۇلغۇسىز، ئەڭ ئەھمىيەتلىك بىر تۇغۇلغان كۈن بولدى.

گەرچە دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسى بىلەن يۇقۇملىنىش بەختسىزلىك بولسىمۇ، لېكىن كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيەسىگە قاتنىشىش ئېنىقكى بەختىم. تەربىيەلىنىش ئارقىلىق، مەن «ئاساسىي قانۇن» «جىنايى ئىشلار قانۇنى» «ئۆيلىنىش قانۇنى» «پىلانلىق تۇغۇت قانۇنى» قاتارلىق ئالاقىدار قانۇنلارنى ئۆگەندىم، ئىشقا ئورۇنلىشىش ماھارىتىنى پىششىق ئىگىلىدىم، ئىدىيەمدە ئۆزگىرىش بولدى. مەكتەپ تەشكىللىگەن باھالاشتا، مېنىڭ دۆلەت ئورتاق تىل - يېزىقى سەۋىيەم لاياقەتلىك بولدى، قانۇندا ئۆلچەمگە يەتتىم، ماھارەتنى پىششىق ئىگىلىدىم، 2018 - يىلى 10 - ئايدا مەن تەربىيەنى ئوڭۇشلۇق تاماملىدىم ھەم زاۋۇتتا ئىشلەيدىغان ئىشچىغا ئايلاندىم. ھازىر مەن يەنە سېخ مۇدىرى بولدۇم، ئايلىق مائاشىم 2500 يۈەن. ناھىيە بازىرىدا، مەن يەنە بىر يۈرۈش ئەرزان ئىجارىلىك ئۆي ئىلتىماس قىلدىم.

ئەگەر تەلىم - تەربىيەگە قاتناشمىغان بولسام، بەلكىم بۈگۈنكى كۈندە مەن بىر كەچۈرگۈسىز زوراۋانغا ئايلانغان بولاتتىم. ماڭا ئايانكى، بۇ ئۆزگىرىشلەرنىڭ ھەممىسى كەسپىي ماھارەت تەلىم - تەربىيەسىدىن كەلگەن، بۇ مېنى قايتا يېڭى ھاياتلىققا ئېرىشتۈردى.